Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 19. septembra 2019*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana spotrebiteľa – Smernica 93/13/EHS – Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Článok 3 ods. 1 a 3 – Príloha smernice 93/13/EHS – Bod 1 písm. m) a q) – Zmluva o hypotekárnom úvere – Notárska zápisnica – Vyznačenie doložky vykonateľnosti notárom – Prenesenie dôkazného bremena – Článok 5 ods. 1 – Jasné a zrozumiteľné znenie“

Vo veci C-34/18,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Fővárosi Ítélőtábla (Odvolací súd hlavného mesta Budapešť, Maďarsko) z 9. januára 2018 a doručený Súdnemu dvoru 18. januára 2018, ktorý súvisí s konaním:

Ottília Lovasné Tóth

proti

ERSTE Bank Hungary Zrt.,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predsedníčka tretej komory A. Prechal (spravodajkyňa), sudcovia F. Biltgen, J. Malenovský, C. G. Fernlund a L. S. Rossi,

generálny advokát: G. Hogan,

tajomník: R. Șereș, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 23. januára 2019,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– O. Lovasné Tóth, v zastúpení: G. Némethi, ügyvéd,

– ERSTE Bank Hungary Zrt., v zastúpení: T. Kende a P. Sonnevend, ügyvédek,

– maďarská vláda, v zastúpení: M. Z. Fehér, splnomocnený zástupca,

– Európska komisia, v zastúpení: N. Ruiz García a A. Tokár, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 21. marca 2019,

* Jazyk konania: maďarčina.

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 3 a 5 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288), ako aj bodu 1 písm. m) a q) prílohy tejto smernice.

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu, ktorého účastníkmi sú pani Ottília Lovasné Tóth (ďalej len „dlžníčka“) a spoločnosť ERSTE Bank Hungary Zrt. (ďalej len „banka“) vo veci návrhu na určenie údajne nekalej povahy podmienky obsiahnutej v zmluve o hypotekárnom úvere vedenom v cudzej mene.

Právny rámec

Právo Únie

3 Podľa piateho odôvodnenia smernice 93/13:

„keďže vo všeobecnosti spotrebitelia nepoznajú právne pravidlá, podľa ktorých sa v členských štátoch iných, než je ich vlastný, riadia zmluvy na predaj tovarov alebo služieb; keďže tento nedostatok znalostí im môže brániť v priamych transakciách pri kúpe tovarov alebo služieb v inom členskom štáte;“

4 Článok 3 ods. 1 tejto smernice stanovuje:

„Zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa.“

5 Článok 3 ods. 3 uvedenej smernice odkazuje na prílohu tejto smernice, ktorá obsahuje „indikatívny a nevyčerpávajúci zoznam podmienok, ktoré sa môžu považovať za nekalé“.

6 Článok 5 prvá veta tej istej smernice stanovuje:

„V prípade zmlúv, v ktorých sú všetky alebo niektoré podmienky ponúkané spotrebiteľovi v písomnej forme, musia byť vždy tieto podmienky vypracované zrozumiteľne.“

7 Podľa článku 8 smernice 93/13:

„Členské štáty môžu prijať alebo si ponechať najprísnejšie [prísnejšie – *neoficiálny preklad*] opatrenia kompatibilné so zmluvou v oblasti obsiahnutej touto smernicou s cieľom zabezpečenia maximálneho stupňa ochrany spotrebiteľa.“

8 Bod 1 prílohy tejto smernice znie:

„Podmienky, ktorých zmyslom [predmetom – *neoficiálny preklad*] alebo účinkom je:

…

m) poskytnúť predajcovi alebo dodávateľovi právo určiť, či sú tovar alebo služby dodávané v súlade so zmluvou alebo poskytnúť im výlučné právo na výklad ktorejkoľvek podmienky zmluvy;

…

q) neposkytnúť spotrebiteľovi právo alebo mu brániť v uplatňovaní práva podať žalobu alebo podať akýkoľvek iný opravný prostriedok, najmä vyžadovať od spotrebiteľa, aby riešil spory neupravené právnymi ustanoveniami výhradne arbitrážou, nevhodne obmedzovať prístup k dôkazom alebo ukladať mu povinnosť dôkazného bremena, ktoré by podľa práva, ktorým sa riadi zmluvný vzťah, malo spočívať na inej zmluvnej strane.“

Maďarské právo

Občiansky zákonník

9 Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (zákon č. IV z roku 1959 o občianskom zákonníku) v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej (ďalej len „Občiansky zákonník“) v § 205/A stanovuje:

„1. Za všeobecnú zmluvnú podmienku sa považuje akákoľvek zmluvná podmienka, ktorú vopred jednostranne stanoví jedna zmluvná strana, na účely uzatvorenia viacerých zmlúv, bez účasti druhej zmluvnej strany a bez toho, aby bola individuálne dohodnutá medzi zmluvnými stranami.

…

3. Na povahu všeobecnej zmluvnej podmienky nemá vplyv jej rozsah, forma či spôsob, akým bola formulovaná, ani skutočnosť, že je vložená do samotnej zmluvy alebo samostatného aktu.“

10 § 209 Občianskeho zákonníka uvádza:

„1. Všeobecná zmluvná podmienka alebo zmluvná podmienka, ktorá nebola v spotrebiteľskej zmluve individuálne dohodnutá, je nekalá, ak v rozpore s požiadavkami dôvery a spravodlivého zaobchádzania jednostranne a bez oprávneného dôvodu určuje práva a povinnosti strán vyplývajúce zo zmluvy spôsobom, ktorý znevýhodňuje zmluvnú stranu v porovnaní s osobou, ktorá dotknutú zmluvnú podmienku sformulovala.

2. Na určenie nekalej povahy podmienky sa musia zohľadniť všetky okolnosti existujúce v čase uzavretia zmluvy, ktoré viedli k jej uzavretiu, ako aj povaha dohodnutej služby a súvislosť spornej podmienky s ostatnými zmluvnými podmienkami alebo inými zmluvami.

3. Osobitným predpisom sa môžu určiť podmienky spotrebiteľských zmlúv, ktoré sa považujú za nekalé alebo ktoré sa majú za také považovať, pokiaľ sa nepreukáže opak.“

11 Podľa § 209/A Občianskeho zákonníka:

„1. Poškodená zmluvná strana môže napadnúť nekalú podmienku, ktorá je obsiahnutá v zmluve ako všeobecná podmienka.

2. Nekalé podmienky, ktoré sú obsiahnuté v spotrebiteľských zmluvách ako všeobecné podmienky alebo ktoré predajca alebo dodávateľ stanovil jednostranne, vopred a bez predchádzajúceho individuálneho dojednania, sú neplatné. Neplatnosti sa možno dovolávať iba v záujme spotrebiteľa.“

12 § 242 Občianskeho zákonníka uvádza:

„1. Uznanie dlhu nemení právny titul dlhu, ale ten, kto dlh uzná, musí preukázať, že jeho dlh už neexistuje, že ho nemožno vymáhať na súde alebo že zmluva je neplatná.

2. Uznanie dlhu sa uskutoční písomným vyhlásením adresovaným druhej strane.“

13 § 523 Občianskeho zákonníka stanovuje:

„1. Zmluvou o úvere sa úverová inštitúcia alebo iný veriteľ zaväzuje, že poskytne dlžníkovi dohodnutú sumu a dlžník sa zaväzuje vrátiť uvedenú sumu v súlade so zmluvou.

2. Ak je veriteľom úverová inštitúcia, dlžník je povinný platiť úroky, ak nie je ustanovené inak (bankový úver).“

14 Podľa § 688 Občianskeho zákonníka je cieľom tohto zákonníka najmä prebratie smernice 93/13 do maďarského práva.

Nariadenie vlády

15 Fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Kormányrendelet [nariadenie vlády č. 18/1999 (II. 5) o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách], v znení uplatniteľnom na spore vo veci samej (ďalej len „nariadenie vlády“), v § 1 ods. 1 stanovuje, že sa za nekalé považujú najmä zmluvné podmienky, ktoré:

„…

b) oprávňujú výlučne zmluvnú stranu, ktorá uzatvorila zmluvu so spotrebiteľom, určiť, či je zmluva plnená v súlade s jej ustanoveniami;

…

i) vylučujú alebo obmedzujú možnosti, ktoré má spotrebiteľ k dispozícii na uplatnenie svojich práv na základe zákona alebo dohody zmluvných strán, okrem prípadu, že táto podmienka zároveň nahrádza tieto možnosti inými spôsobmi riešenia sporov stanovenými právnym predpisom;

j) menia dôkazné bremeno v neprospech spotrebiteľa.“

16 Podľa § 3 ods. 2 tohto nariadenia:

„Toto nariadenie spolu s relevantnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka zabezpečuje prebratie smernice [93/13] do maďarského práva.“

Občiansky súdny poriadok

17 Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (zákon č. III z roku 1952 o občianskom súdnom konaní) v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej (ďalej len „Občiansky súdny poriadok“) v § 164 ods. 1 stanovuje:

„Preukázať skutočnosti nevyhnutné pre rozhodnutie sporu musí v zásade ten, kto má záujem na tom, aby ich súd považoval za preukázané.“

Maďarský zákon č. LIII z roku 1994

18 Bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII törvény (maďarský zákon č. LIII z roku 1994 o súdnej exekúcii) v znení uplatniteľnom v čase podpísania dotknutej zmluvy vo veci samej, v § 10 stanovuje:

„Exekúcia sa nariadi po predložení exekučného titulu. Exekučnými titulmi sú:

…

b) dokument, na ktorom súd vyznačil doložku vykonateľnosti.“

19 Od 1. júna 2010 má toto ustanovenie takéto znenie:

„Exekúcia sa nariadi po predložení exekučného titulu. Exekučnými titulmi sú:

…

b) dokument, na ktorom súd alebo notár vyznačil doložku vykonateľnosti.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

20 Dňa 27. októbra 2008 dlžníčka a banka uzavreli zmluvu o hypotekárnom úvere (ďalej len „zmluva o úvere“) vedenom vo švajčiarskych frankoch (CHF). Touto zmluvou sa banka zaviazala, že na účely refinancovania úveru poskytne dlžníčke sumu vo výške 132 848 CHF (približne 118 140 eur). V ten istý deň dlžníčka dala spísať notársku zápisnicu s označením „jednostranné vyhlásenie o uznaní dlhu“, v ktorom boli uvedené ustanovenia zmluvy o úvere.

21 Bod I.4 zmluvy o úvere, ktorej obsah je uvedený aj v uvedenej notárskej zápisnici, znie:

„Zmluvné strany vyhlasujú, že na účely riešenia akýchkoľvek sporov týkajúcich sa vyúčtovania alebo uspokojenia nároku uplatneného bankou sa zaväzujú považovať na určenie sumy nesplateného úveru alebo iného dlhu vyplývajúceho v určitom okamihu z danej písomnosti, na určenie skutočného dátumu vyplatenia finančných prostriedkov a vznik platobnej povinnosti, ako aj na určenie akejkoľvek skutočnosti alebo informácie, ktoré sú nevyhnutné na účely priamej exekúcie, za dôveryhodný a nevyvrátiteľný dôkaz každý dôkazný dokument, ktorý bude vyhotovený v podobe notárskej zápisnice v súlade s účtami dlžníka v banke a s registrami a účtovníctvom vedeným uvedenou bankou.

V súlade s tým sa zmluvné strany podpisom tejto zmluvy zaväzujú v prípade nesplatenia úveru a úroku a nákladov alebo v prípade platby, ktorá nie je v súlade s ustanoveniami zmluvy, uznať ako dôkaz o úvere a úrokoch a nákladoch dlžných v danom okamihu a odôvodňujúcich nariadenie exekúcie, ako aj o vyššie uvedených skutočnostiach, okrem tejto zmluvy, aj dôkaz vyhotovený v podobe verejnej listiny v súlade s účtami dlžníka v banke a registrami a účtovníctvom vedeným bankou.

Ak na návrh banky bude prípadne začaté exekučné konanie, zmluvné strany alebo dlžník požiadajú notára, ktorý túto zmluvu osvedčil, alebo inak príslušného notára, aby v súlade s účtami dlžníka v banke a registrami a účtovníctvom vedenými bankou a po preverení registrov konštatoval prostredníctvom notárskeho zápisu výšku nesplateného úveru a úrokov a nákladov alebo akéhokoľvek iného dlhu vyplývajúceho z vyššie uvedeného úveru, ako aj vyššie uvedené potrebné údaje alebo skutočnosti; v tejto súvislosti zbavuje banku povinnosti zachovávať bankové tajomstvo.“

22 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, vyplýva, že zmluva o úvere oprávňuje banku, aby s okamžitou platnosťou vypovedala túto zmluvu v prípade vážneho porušenia zmluvných povinností zo strany dlžníčky, ako je nesplnenie platobnej povinnosti. Keďže všetky pohľadávky vyplývajúce z tejto zmluvy sú splatné po jej vypovedaní, má banka nárok na okamžité splatenie dlžnej sumy.

23 Dlžníčka podala 5. januára 2016 žalobu na príslušný maďarský súd prvého stupňa. Tvrdila, že podmienka obsiahnutá v bode I.4 zmluvy o úvere a zodpovedajúce ustanovenie notárskej zápisnice spísanej pri uzavretí zmluvy o úvere sú nekalé z dôvodu, že na základe tejto podmienky súhlasila, že banka môže jednostranne určiť, že si neplní povinnosti, ako aj určiť nesplatený dlh, či priamo vymáhať nárok na základe tejto notárskej zápisnice, ktorá má dôkaznú silu, ak je opatrená doložkou vykonateľnosti. Podľa dlžníčky uvedená podmienka prenáša dôkazné bremeno v neprospech spotrebiteľa, keďže mu v prípade nesúhlasu prináleží obrátiť sa na súd s cieľom namietať proti nútenému výkonu.

24 Banka navrhla žalobu zamietnuť. Podľa banky podmienka, o ktorú ide vo veci samej, nedovoľuje jednostranne určiť, či si dlžníčka splnila svoje povinnosti. Neprenáša dôkazné bremeno ani nezbavuje dlžníčku možnosti uplatniť svoje práva. Aj v prípade existencie notárskej zápisnice, ktorá osvedčuje výšku dlhu, maďarské právo stále umožňuje predložiť dôkazy o opaku. Okrem toho aj v rámci zjednodušeného konania o nútenom výkone musí vždy banka preukázať výšku pohľadávky. Uvedená podmienka neumožňuje banke jednostranne určiť nesplatený dlh, ani jej nedovoľuje jej vlastný výklad ustanovení zmluvy o úvere.

25 Príslušný maďarský súd prvého stupňa zamietol žalobu dlžníčky z dôvodu, že podmienka, o ktorú ide vo veci samej, nie je nekalá, pričom iba spresnil podmienky, ktoré sa majú dodržať na účely preukázania dlhu. Pokiaľ ide o exekúciu, tento súd konštatoval, že ak je nariadená, nie je dôvod overovať, či si dlžníčka splnila povinnosti. Môže však nahlásiť súdnemu exekútorovi, že si splnila svoje povinnosti, a v prípade potreby začať konanie na zastavenie núteného výkonu. V tomto konaní by dlžníčka mohla napadnúť pohľadávku.

26 Dlžníčka podala odvolanie na vnútroštátny súd. Zdôraznila skutočnosť, že dotknutá podmienka vo veci samej môže spôsobiť nerovnováhu v neprospech spotrebiteľa v zmysle smernice 93/13 tým, že zjednodušuje možnosti banky uplatňovať svoje nároky a sťažuje obranu spotrebiteľa.

27 Vnútroštátny súd, ktorý pripomína, že podľa § 242 Občianskeho zákonníka osobe, ktorá sa domáha uznania dlhu, prináleží preukázať, že jej dlh neexistuje, že ho nemožno vymáhať na súde alebo že zmluva je neplatná, sa domnieva, že tento článok sa neuplatňuje na podmienku obsiahnutú v bode I.4 zmluvy o úvere. Podľa vnútroštátneho súdu sa uvedený paragraf, ktorý preniesol dôkazné bremeno týkajúce sa uznaných dlhov, uplatní len vtedy, ak je suma dlhu jasná a určená. V prejednávanej veci však o takýto prípad nejde.

28 Vnútroštátny súd sa okrem toho domnieva, že bod I.4 zmluvy o úvere má rovnaký účinok ako § 242 Občianskeho zákonníka, pokiaľ ide o prenesenie dôkazného bremena, keďže v prípade nesúhlasu prináleží dlžníčke preukázať, že banka nie je oprávnená obrátiť sa na súd s cieľom spochybniť zákonnosť núteného výkonu alebo platnosti predmetnej zmluvy o úvere. V prípade konania vo veci obmedzenia alebo zastavenia núteného výkonu sú požiadavky týkajúce sa lehôt a dôkazov prísnejšie ako v bežných občianskoprávnych konaniach. Preto táto podmienka tým, že stanovuje, že dlh aj bez toho, aby bol nevyhnutne uznaný dlžníkom, potvrdzuje notárska zápisnica, ktorá má dôkaznú silu na základe účtovných kníh banky, vedie k nerovnováhe v neprospech spotrebiteľa.

29 Vnútroštátny súd má pochybnosti o tom, či sa na uvedenú podmienku vzťahuje bod 1 písm. m) a q) prílohy smernice 93/13, ako aj o spôsobe, akým by mal posúdiť, či je takáto podmienka nekalá. V tejto súvislosti poznamenáva, že uvedená príloha bola prebraná do maďarského práva a že podmienky uvedené v § 1 ods. 1 nariadenia vlády sa považujú za nekalé bez toho, aby bolo potrebné nejaké dodatočné preskúmanie.

30 Tento súd uvádza, že podľa článku 8 smernice 93/13 môžu členské štáty prijať prísnejšie ustanovenia zlučiteľné so Zmluvou v oblasti upravenej touto smernicou s cieľom zabezpečiť maximálny stupeň ochrany spotrebiteľa. Vnútroštátny zákonodarca môže teda bez ďalšieho preskúmania vyhlásiť za nekalé podmienky uvedené v článku 3 ods. 3 smernice 93/13 v spojení s bodom 1 prílohy tejto smernice.

31 Pokiaľ ide o otázku, či sa na podmienku dotknutú vo veci samej vzťahuje bod 1 písm. q) prílohy smernice 93/13, vnútroštátny súd uvádza, že hoci maďarská verzia tohto ustanovenia hovorí o podmienkach, „ktorých predmetom alebo účinkom je…“, ostatné jazykové verzie uvedeného ustanovenia, najmä nemecká, poľská, česká a slovinská verzia, odkazujú na podmienky „ktorých cieľom alebo účinkom je…“. Na základe týchto posledných uvedených jazykových verzií je nutné konštatovať, že dotknutá finančná inštitúcia tým, že túto podmienku vložila do predmetnej zmluvy, mala za cieľ preniesť dôkazné bremeno.

32 V tejto súvislosti si tento súd kladie otázku, či sa má článok 3 ods. 3 smernice 93/13 v spojení s bodom 1 písm. q) prílohy tejto smernice vykladať v tom zmysle, že sa vzťahuje na podmienku, ktorá má za cieľ preniesť dôkazné bremeno, aby v prípade závažného porušenia povinnosti spotrebiteľom bolo možné vykonať zjednodušený nútený výkon, aj keby sa toto zjednodušené konanie týkajúce sa núteného výkonu mohlo zakladať aj na vnútroštátnom práve nezávisle od uvedenej podmienky.

33 Podľa vnútroštátneho súdu, aj keď v prípade podmienky dotknutej vo veci samej ide o preklad exekučného konania na základe notárskej zápisnice už stanoveného maďarským zákonom, táto podmienka by mohla byť nekalej povahy, pretože tým, že ponechá banke možnosť stanoviť dlžnú sumu, zabráni akémukoľvek spravodlivému a lojálnemu rokovaniu s dlžníčkou a bude ju nútiť začať nákladné a zdĺhavé súdne konanie. Napokon prípadné dôsledky uvedenej podmienky v prípade sporu nie sú pre priemerného spotrebiteľa pri uzavretí zmluvy úplne zrozumiteľné.

34 Vnútroštátny súd uvádza, že analogická situácia, ako je situácia vo veci samej, viedla k vyhláseniu rozsudku z 1. októbra 2015, ERSTE Bank Hungary (C-32/14, EU:C:2015:637). Tento rozsudok však bol predmetom rozdielnych uplatnení maďarskými súdmi, pokiaľ ide o podmienky dotknuté vo veci samej.

35 Vnútroštátny súd zdôrazňuje, že podľa Kúria (Najvyšší súd, Maďarsko) môže dlžník v prípade vyznačenia doložky vykonateľnosti v notárskej zápisnici podľa § 369 Občianskeho súdneho poriadku napadnúť dlh len v rámci konania o zastavení alebo obmedzení exekúcie. Išlo by však o dôsledok, ktorý vyplýva z pravidiel upravujúcich konanie o notárskych osvedčeniach a doložke vykonateľnosti. Podmienky podobné podmienke dotknutej vo veci samej teda nemajú vplyv na právne postavenie spotrebiteľa a v tejto súvislosti ho nijako neznevýhodňujú. Skutočnosť, že dôkazné bremeno je podľa § 164 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku na strane spotrebiteľa, je totiž súčasťou konaní týkajúcich sa zastavenia alebo obmedzenia núteného výkonu, aj keby notárske osvedčenie neurobilo dôkazné bremeno na strane spotrebiteľa ťažším.

36 Ostatné súdy s výnimkou Kúria (Najvyšší súd) však rozhodli, že takáto podmienka môže viesť k preneseniu dôkazného bremena v neprospech spotrebiteľa.

37 Vnútroštátny súd navyše uvádza, že podmienku dotknutú vo veci samej možno považovať za podmienku v zmysle bodu 1 písm. m) prílohy smernice 93/13, ktorej cieľom alebo účinkom je priznať predajcovi alebo dodávateľovi právo určiť, či sú tovar alebo služby dodávané v súlade so zmluvou, alebo poskytnúť im výlučné právo na výklad ktorejkoľvek podmienky zmluvy.

38 Za týchto podmienok Fővárosi Ítélőtábla (Odvolací súd hlavného mesta Budapešť, Maďarsko) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa bod 1 písm. q) prílohy smernice [93/13] vykladať v tom zmysle, že toto ustanovenie ako kogentná norma Únie, ktorá má postavenie normy verejného poriadku, všeobecne a bez nutnosti ďalšieho posudzovania zakazuje, aby veriteľ vnútil dlžníkovi v postavení spotrebiteľa zmluvné ustanovenie vo forme všeobecnej a individuálne nedohodnutej zmluvnej podmienky, ktorej predmetom alebo účinkom je prenesenie dôkazného bremena na dlžníka v postavení spotrebiteľa?

2. V prípade, že predmet alebo účinok zmluvnej podmienky sa má posudzovať na základe bodu 1 písm. q) prílohy smernice [93/13], možno konštatovať, že výkonu práv spotrebiteľov bráni zmluvná podmienka

– podľa ktorej môže dlžník v postavení spotrebiteľa legitímne predpokladať, že musí splniť zmluvu v celom rozsahu, vrátane všetkých jej podmienok, spôsobom a v rozsahu stanovenom veriteľom, a to aj vtedy, keď je dlžník presvedčený o tom, že plnenia požadované veriteľom sú čiastočne alebo úplne nevymáhateľné, alebo

– ktorej účinok spočíva vo vylúčení alebo v obmedzení prístupu spotrebiteľa k spôsobu urovnania sporov založeného na spravodlivom vyjednávaní, pretože veriteľ môže považovať spor za urovnaný tým, že sa odvolá na túto podmienku?

3. V prípade, že sa má o nekalej povahe zmluvných podmienok uvedených v prílohe smernice [93/13] rozhodnúť aj z hľadiska kritérií stanovených v článku 3 ods. 1 smernice, je teda podmienka, ktorá má vplyv na rozhodovanie spotrebiteľa o plnení zmluvy, o riešení sporov s veriteľom súdnou alebo mimosúdnou cestou alebo o vykonanie práv, v súlade so zásadou jasnej a zrozumiteľnej formulácie podmienok uvedenou v článku 5 smernice, pričom je spresnené, že dotknutá podmienka je nepochybne formulovaná gramaticky jasne, ale jej právne účinky možno objasniť iba výkladom vnútroštátnych právnych predpisov, ku ktorým v čase uzavretia zmluvy ani v nasledujúcich rokoch neexistovala jednotná judikatúra?

4. Má sa bod 1 písm. m) prílohy smernice [93/13] vykladať v tom zmysle, že zmluvná podmienka, ktorá nebola dohodnutá individuálne, môže byť nekalá aj vtedy, ak predajcovi alebo dodávateľovi umožňuje jednostranne určiť, či je plnenie spotrebiteľa v súlade so zmluvou, a ak spotrebiteľ uzná, že je touto podmienkou viazaný, ešte skôr, než jedna alebo druhá zmluvná strana poskytne akékoľvek plnenie?“

O prejudiciálnych otázkach

O prípustnosti otázok

39 Banka tvrdí, že položené otázky sú neprípustné v podstate z dôvodu, že majú hypotetickú povahu. Pokiaľ ide o prvé dve otázky, banka tvrdí, že vnútroštátny súd vychádza z nesprávneho predpokladu, že podmienka dotknutá vo veci samej vedie k prenosu dôkazného bremena v neprospech spotrebiteľa. Okrem toho táto podmienka nemôže narušiť výkon práva spotrebiteľa podať žalobu alebo akýkoľvek iný opravný prostriedok. Bod 1 písm. q) prílohy smernice 93/13 nie je preto uplatniteľný vo veci samej. Pokiaľ ide o tretiu otázku, banka tvrdí, že judikatúra týkajúca sa podmienok, o aké ide vo veci

samej, bola v čase uzavretia zmluvy o úvere jednotná, pretože Kúria (Najvyšší súd) viackrát rozhodol, že takéto podmienky nemenia práva ani povinnosti spotrebiteľa v porovnaní s uplatniteľnými právnymi predpismi vnútroštátneho práva. Pokiaľ ide napokon o štvrtú otázku, banka tvrdí, že bod 1 písm. m) prílohy smernice 93/13 sa na podmienku dotknutú vo veci samej neuplatňuje, pretože táto podmienka nepriznáva predajcovi alebo dodávateľovi právo určiť, či plnenia spotrebiteľa sú v súlade s ustanoveniami zmluvy o úvere.

40 Na úvod treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora pri otázkach týkajúcich sa výkladu práva Únie položených vnútroštátnym súdom v rámci právnej úpravy a skutkových okolností, ktoré tento súd vymedzí na vlastnú zodpovednosť a ktorých správnosť Súdnemu dvoru neprináleží preverovať, platí prezumpcia relevantnosti. Súdny dvor môže odmietnuť rozhodnúť o návrhu na začatie prejudiciálneho konania podanom vnútroštátnym súdom len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá nijakú súvislosť s realitou alebo predmetom sporu vo veci samej, ak ide o hypotetický problém alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými a právnymi podkladmi potrebnými na užitočné zodpovedanie položených otázok (rozsudok z 20. septembra 2018, OTP Bank a OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, bod 37, ako aj citovaná judikatúra).

41 V tejto súvislosti, ako uviedol aj generálny advokát v bode 37 svojich návrhov, z návrhu na začatie prejudiciálneho konania zjavne nevyplýva, že by prípady, ktoré uvádza vnútroštátny súd, nezodpovedali situácii, o akú ide vo veci samej.

42 Okrem toho treba uviesť, že v rámci konania podľa článku 267 ZFEÚ, založeného na jasnom rozdelení úloh medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdnym dvorom, patrí akékoľvek posúdenie skutkových okolností a vnútroštátneho práva do právomoci vnútroštátneho súdu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. februára 2019, Associação Peço a Palavra a i., C-563/17, EU:C:2019:144, bod 36, ako aj citovanú judikatúru). V dôsledku toho len vnútroštátnemu súdu prislúcha, aby posúdil význam a dosah podmienky dotknutej vo veci samej.

43 Z tohto vyplýva, že položené otázky sú prípustné.

O prvej otázke

44 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 3 ods. 3 smernice 93/13 v spojení s bodom 1 písm. q) prílohy tejto smernice vykladať v tom zmysle, že všeobecným spôsobom a bez ďalšieho preskúmania kvalifikuje ako nekalú takú zmluvnú podmienku, ktorá nebola individuálne dohodnutá a ktorej predmetom alebo účinkom je preniesť dôkazné bremeno v neprospech spotrebiteľa.

45 Zo znenia článku 3 ods. 3 smernice 93/13 vyplýva, že príloha tejto smernice obsahuje indikatívny a nevyčerpávajúci zoznam podmienok, ktoré možno považovať za nekalé. Príloha smernice 93/13 bezpochyby, ako už Súdny dvor rozhodol, predstavuje podstatný prvok, na ktorom príslušný súd môže založiť svoje posúdenie nekalej povahy podmienky (pozri v tomto zmysle uznesenie z 3. apríla 2014, Sebestyén, C-342/13, EU:C:2014:1857, bod 32 a citovanú judikatúru). Je však nesporné, že podmienka nachádzajúca sa v zozname uvedenej prílohy nemusí byť nevyhnutne považovaná za nekalú a že naopak podmienka, ktorá tam nie je uvedená, môže byť vyhlásená za nekalú (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. mája 2002, Komisia/Švédsko, C-478/99, EU:C:2002:281, bod 20).

46 Z toho vyplýva, že v prípade existencie zmluvnej podmienky prislúcha vnútroštátnemu súdu, aby na základe článku 3 ods. 1 a 3 smernice 93/13 v spojení s bodom 1 písm. q) prílohy tejto smernice overil, či táto podmienka, napriek požiadavke dôvery, vytvára v neprospech spotrebiteľa značnú nerovnováhu medzi právami a povinnosťami zmluvných strán vyplývajúcich zo zmluvy.

47 Podľa článku 8 ods. 1 smernice 93/13 členské štáty však môžu prijať prísnejšie opatrenia v oblasti, ktorú upravuje táto istá smernica a ktoré sú v súlade so zmluvou, alebo ich ponechať v platnosti, aby sa zabezpečil maximálny stupeň ochrany spotrebiteľa. Členské štáty môžu teda v zásade rozšíriť ochranu stanovenú v článku 3 ods. 1 a 3 tejto smernice v spojení s bodom 1 prílohy uvedenej smernice tým, že všeobecným spôsobom vyhlásia za nekalé štandardné podmienky, ktoré sú taxatívne vymedzené v tomto bode bez toho, aby bolo nutné dodatočné preskúmanie podľa kritérií uvedených v článku 3 ods. 1 smernice 93/13.

48 Zo spisu predloženého Súdnemu dvoru vyplýva, že podľa maďarského práva sú podmienky uvedené v bode 1 písm. q) prílohy smernice 93/13 skutočne považované za nekalé, a to bez toho, aby bolo potrebné dodatočné preskúmanie, čo však musí overiť vnútroštátny súd. Ak je to tak, vnútroštátnemu súdu ešte prináleží, aby určil, či sa na podmienku dotknutú vo veci samej vzťahuje § 1 ods. 1 písm. j) nariadenia vlády.

49 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 3 ods. 3 smernice 93/13 v spojení s bodom 1 písm. q) prílohy tejto smernice sa má vykladať v tom zmysle, že všeobecným spôsobom a bez ďalšieho preskúmania nekvalifikuje ako nekalú takú zmluvnú podmienku, ktorá nebola individuálne dohodnutá a ktorej zmyslom alebo účinkom je preniesť dôkazné bremeno v neprospech spotrebiteľa.

O druhej otázke

50 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 3 ods. 3 smernice 93/13 v spojení s bodom 1 písm. q) prílohy tejto smernice vykladať v tom zmysle, že sa týka podmienky, ktorej predmetom alebo účinkom je jednak nechať spotrebiteľa domnievať sa, že je povinný plniť všetky zmluvné povinnosti, aj keď sa domnieva, že niektoré plnenia nie sú vymáhateľné, a jednak obmedziť výkon práva spotrebiteľa podať žalobu alebo iné opravné prostriedky, ak je suma, ktorú spotrebiteľ dlhuje na základe zmluvy, určená notárskou zápisnicou, ktorá má dôkaznú silu a umožňuje veriteľovi ukončiť spor.

51 Zo znenia bodu 1 písm. q) prílohy smernice 93/13 vyplýva, že tento bod sa vzťahuje na podmienky, ktorých predmetom alebo účinkom je pozastaviť alebo obmedziť výkon práva spotrebiteľa podať žalobu alebo iné opravné prostriedky.

52 Pokiaľ ide o podmienky, na ktoré sa môže vzťahovať bod 1 písm. q) prílohy smernice 93/13 v spojení s článkom 3 ods. 1 tej istej smernice, Súdny dvor už rozhodol, že vnútroštátny súd musí posúdiť, či a prípadne v akom rozsahu sa dotknutá podmienka odchyľuje od pravidiel uplatniteľných v prípade neexistencie dohody medzi stranami tak, že spotrebiteľovi vzhľadom na procesné prostriedky, ktorými disponuje, sťažuje prístup k spravodlivosti a výkon práva na obranu (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. marca 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 75).

53 Z toho vyplýva, že na podmienku, ktorá nemôže uviesť spotrebiteľa do nepriaznivejšej právnej situácie, než je situácia stanovená platným vnútroštátnym právom, sa nevzťahuje bod 1 písm. q) prílohy smernice 93/13 v spojení s článkom 3 ods. 1 tejto smernice. Bod 1 písm. q) tejto prílohy sa teda vzťahuje na podmienky, ktorých právne následky možno objektívne preukázať. Na túto úvahu nemá vplyv skutočnosť, že vloženie takejto podmienky do zmluvy môže u spotrebiteľa vyvolať dojem, že opravné prostriedky sú obmedzené a že z tohto dôvodu je tento spotrebiteľ povinný splniť všetky povinnosti obsiahnuté v zmluve, pretože dotknutá podmienka nemá vzhľadom na uplatniteľnú vnútroštátnu právnu úpravu vplyv na jeho právne postavenie.

54 V prejednávanej veci podľa vnútroštátneho súdu podmienka dotknutá vo veci samej predovšetkým vyjadruje možnosť veriteľa, tak ako ju stanovuje maďarské právo, začať v prípade závažného porušenia zmluvných povinností zo strany spotrebiteľa nútený výkon na účely zaplatenia dlžnej sumy, ktorú má spotrebiteľ zaplatiť na základe notárskej zápisnice opatrenej doložkou vykonateľnosti. Tento súd tiež uvádza, že dlžník môže začať konanie týkajúce sa zastavenia alebo obmedzenia núteného výkonu.

55 Čo sa týka toho istého zjednodušeného konania o nútenom výkone, v bode 60 rozsudku z 1. októbra 2015, ERSTE Bank Hungary (C-32/14, EU:C:2015:637), bolo uvedené, že spotrebiteľ môže jednak na základe § 209/A ods. 1 Občianskeho zákonníka podať žalobu, ktorou napadne platnosť zmluvy, a jednak podľa § 369 Občianskeho súdneho poriadku začať konanie týkajúce sa zastavenia alebo obmedzenia núteného výkonu. V rámci tohto posledného uvedeného konania môže spotrebiteľ podľa § 370 Občianskeho súdneho poriadku podať návrh na prerušenie núteného výkonu týkajúceho sa zmluvy.

56 Za týchto podmienok sa zdá, že podmienka dotknutá vo veci samej nemá vplyv na právne postavenie spotrebiteľa, pretože spotrebiteľa nezbavuje práva podať žalobu alebo iný opravný prostriedok v zmysle bodu 1 písm. q) prílohy smernice 93/13, ani mu nebráni vo výkone tohto práva, čo však musí overiť vnútroštátny súd.

57 Naproti tomu na podmienku, ktorá umožňuje veriteľovi jednostranne ukončiť akýkoľvek spor, pričom dlžná suma je na základe účtovných kníh vedených bankou určená notárskou zápisnicou, ktorú môže notár opatriť doložkou vykonateľnosti, sa môže vzťahovať bod 1 písm. q) prílohy smernice 93/13. Keďže totiž táto podmienka priznáva predajcovi alebo dodávateľovi právo s konečnou platnosťou ukončiť prípadné spory týkajúce sa zmluvných povinností, zbavuje spotrebiteľa práva, alebo mu bráni v jeho výkone, podať žalobu alebo iný opravný prostriedok v zmysle uvedeného ustanovenia.

58 Ako však bolo uvedené v bode 54 tohto rozsudku, zdá sa, že podmienka dotknutá vo veci samej nemôže svojou povahou zbavovať práva, alebo brániť v jeho výkone, podať žalobu alebo iný opravný prostriedok vzhľadom na procesné postupy stanovené uplatniteľným maďarským právom, čo však musí overiť vnútroštátny súd.

59 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že Súdny dvor už rozhodol, že článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 sa majú vykladať v tom zmysle, že nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá dovoľuje notárovi, ktorý v súlade s formálnymi požiadavkami spísal notársku zápisnicu o zmluve uzavretej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, vyznačiť doložku vykonateľnosti na notárskej zápisnici alebo odmietnuť zrušenie tejto doložky, keď nikdy nebolo vykonané preskúmanie nekalej povahy podmienok uvedenej zmluvy, avšak pod podmienkou, že procesné podmienky na podanie žaloby stanovené vnútroštátnym právom zaručujú spotrebiteľovi za okolností v danej veci účinnú súdnu ochranu, čo musí preskúmať vnútroštátny súd (pozri v tomto zmysle rozsudok z 1. októbra 2018, ERSTE Bank Hungary, C-32/14, EU:C:2015:637, body 64 a 65).

60 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na druhú otázku odpovedať tak, že článok 3 ods. 3 smernice 93/13 v spojení s bodom 1 písm. q) prílohy tejto smernice sa má vykladať v tom zmysle, že sa na jednej strane netýka podmienky, ktorej predmetom alebo účinkom je nechať spotrebiteľa oprávnene nazdávať sa, že je povinný plniť všetky zmluvné povinnosti, aj keď sa domnieva, že niektoré plnenia nie sú vymáhateľné, pretože táto podmienka nemá vzhľadom na uplatniteľnú vnútroštátnu právnu úpravu vplyv na právne postavenie spotrebiteľa, a na druhej strane sa týka podmienky, ktorej predmetom alebo účinkom je obmedziť výkon práva spotrebiteľa podať žalobu alebo iné opravné prostriedky, ak je dlžná suma určená prostredníctvom notárskej zápisnice, ktorá má dôkaznú silu a ktorá dovoľuje veriteľovi jednostranne a s konečnou platnosťou ukončiť spor.

O tretej otázke

61 Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 5 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že toto ustanovenie vyžaduje, aby predajca alebo dodávateľ poskytol doplňujúce informácie týkajúce sa podmienky, ktorá je síce formulovaná jasne, ale jej právne účinky možno určiť len prostredníctvom výkladu ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré nie sú predmetom jednotnej judikatúry.

62 V prvom rade treba pripomenúť, že podľa judikatúry Súdneho dvora požiadavka transparentnosti zmluvných podmienok, ktorá je pripomenutá najmä v článku 5 smernice 93/13, vyžaduje nielen to, aby dotknutá podmienka bola pre spotrebiteľa zrozumiteľná z gramatického hľadiska, ale aby aj umožnila spotrebiteľovi posúdiť na základe presných a zrozumiteľných kritérií hospodárske dôsledky, ktoré z toho pre neho vyplývajú (pozri v tomto zmysle rozsudky z 30. apríla 2014, Kásler a Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, bod 75, a z 9. júla 2015, Bucura, C-348/14, neuverejnený, EU:C:2015:447, bod 55).

63 Táto judikatúra v podstate vyžaduje, aby mechanizmy na výpočet dlhu a sumy, ktorú má spotrebiteľ splatiť, boli transparentné a zrozumiteľné a aby predajca alebo dodávateľ prípadne poskytol doplňujúce informácie potrebné na tieto účely (pozri v tomto zmysle rozsudok z 20. septembra 2017, Andriciuc a i., C-186/16, EU:C:2017:703, bod 51).

64 Pokiaľ ide stále o požiadavku transparentnosti v súvislosti s hospodárskymi dôsledkami pre spotrebiteľa, ktoré vyplývajú zo zmluvy, Súdny dvor rozhodol, že v situácii, keď určité aspekty spôsobu zmeny nákladov spojených so službou, ktorá má byť poskytnutá, boli špecifikované kogentnými zákonnými alebo regulačnými ustanoveniami v zmysle článku 1 ods. 2 smernice 93/13, alebo keď uvedené ustanovenia stanovovali pre spotrebiteľa právo odstúpiť od zmluvy, bolo nevyhnutné, aby predajca alebo dodávateľ informoval uvedeného spotrebiteľa o uvedených ustanoveniach (pozri v tomto zmysle rozsudok z 26. apríla 2012, Invitel, C-472/10, EU:C:2012:242, bod 29).

65 Okrem toho Súdny dvor v inom kontexte, pokiaľ ide o podmienku upravujúcu uplatnenie práva štátu usadenia predávajúceho, rozhodol, že predávajúci je v zásade povinný informovať spotrebiteľa o existencii kogentných ustanovení, ako je článok 6 ods. 2 nariadenia (ES) č. 593/2008 Európskeho parlamentu a Rady zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I) (Ú. v. EÚ L 177, 2008, s. 6), ktorý stanovuje, že voľba rozhodného práva nemôže mať za následok pozbavenie spotrebiteľa ochrany, ktorú mu poskytujú ustanovenia, od ktorých sa nemožno odchýliť dohodou podľa práva, ktoré by sa uplatňovalo pri absencii voľby (pozri v tomto zmysle rozsudok z 28. júla 2016, Verein für Konsumenteninformation, C-191/15, EU:C:2016:612, bod 69).

66 Z judikatúry citovanej v bodoch 64 a 65 tohto rozsudku však nevyplýva, že predajca alebo dodávateľ musí pred uzavretím zmluvy informovať spotrebiteľa aj o všeobecných procesných ustanoveniach vnútroštátneho práva svojho štátu bydliska, ako sú ustanovenia týkajúce sa rozdelenia dôkazného bremena, ako aj o príslušnej judikatúre.

67 Vo veci samej predovšetkým nejde o podmienku týkajúcu sa určenia rozhodného práva v prospech práva členského štátu, v ktorom má predajca alebo dodávateľ svoje sídlo, zatiaľ čo spotrebiteľ má bydlisko v inom členskom štáte. Pokiaľ ide o takúto situáciu, zo smernice 93/13, ako to potvrdzuje najmä jej odôvodnenie 5, vyplýva, že normotvorca Únie vychádza z predpokladu, že spotrebiteľ nepozná právne predpisy, ktoré v iných členských štátoch, než je jeho štát, upravujú zmluvy týkajúce sa predaja tovaru alebo poskytovania služieb.

68 Na rozdiel od vecí, v ktorých boli vyhlásené rozsudky citované v bodoch 64 a 65 tohto rozsudku, spor vo veci samej sa netýka povinnosti predajcu alebo dodávateľa informovať spotrebiteľa o existencii kogentných ustanovení medzinárodného práva súkromného. Netýka sa ani povinnosti predajcu alebo dodávateľa informovať spotrebiteľa o kogentných ustanoveniach, na základe ktorých sa suma, ktorú

má spotrebiteľ zaplatiť, môže meniť, a ktoré majú preto priamy účinok na hospodárske dôsledky spotrebiteľa vyplývajúce zo zmluvy. Vo veci samej naopak ide o informovanie spotrebiteľa v súvislosti s existenciou všeobecných procesných ustanovení týkajúcich sa rozdelenia dôkazného bremena, ako aj s výkladom judikatúry v čase uzavretia zmluvy.

69 Za týchto okolností uložiť predajcovi alebo dodávateľovi povinnosť informovať spotrebiteľa o existencii všeobecných procesných ustanovení a príslušnej judikatúry ide nad rámec toho, čo možno dôvodne očakávať od tohto predajcu alebo dodávateľa v rámci požiadavky transparentnosti.

70 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na tretiu otázku odpovedať tak, že článok 5 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že nevyžaduje, aby predajca alebo dodávateľ poskytol doplňujúce informácie týkajúce sa podmienky, ktorá je formulovaná jasne, ale ktorej právne účinky možno určiť len prostredníctvom výkladu ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré nie sú predmetom jednotnej judikatúry.

O štvrtej otázke

71 Svojou štvrtou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 3 ods. 3 smernice 93/13 v spojení s bodom 1 písm. m) prílohy tejto smernice vykladať v tom zmysle, že sa vzťahuje na zmluvnú podmienku, ktorá oprávňuje predajcu alebo dodávateľa jednostranne posúdiť, či plnenie, ktoré prináleží spotrebiteľovi, bolo vykonané v súlade so zmluvou.

72 Bod 1 písm. m) prílohy smernice 93/13 sa týka podmienok, ktorých predmetom alebo účinkom je priznať predajcovi alebo dodávateľovi právo určiť, či dodaná vec alebo poskytnutá služba je v súlade s ustanoveniami zmluvy, alebo priznať im výlučné právo vykladať akékoľvek ustanovenie zmluvy.

73 Vzhľadom na to, že v zásade ide o predajcu alebo dodávateľa, ktorý predáva vec alebo ponúka služby, sa toto ustanovenie musí považovať za ustanovenie, ktoré sa vzťahuje na podmienky, ktoré umožňujú predajcovi alebo dodávateľovi v prípade sťažnosti alebo namietaní zo strany spotrebiteľa, pokiaľ ide o poskytovanú službu, alebo na dodanú vec, jednostranne určiť, či je jeho samotné plnenie v súlade so zmluvou.

74 Je totiž nesporné, že bod 1 písm. m) prílohy smernice 93/13 neodkazuje na povinnosti spotrebiteľa vyplývajúce zo zmluvy, ale len na povinnosti predajcu alebo dodávateľa. Toto ustanovenie sa teda netýka ustanovení, ktoré by oprávňovali predajcu alebo dodávateľa na jednostranné posúdenie, či protiplnenie spotrebiteľa spočívajúce v splatení dlhu a súvisiacich nákladov bolo vykonané v súlade so zmluvou.

75 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na štvrtú otázku odpovedať tak, že článok 3 ods. 3 smernice 93/13 v spojení s bodom 1 písm. m) prílohy tejto smernice sa má vykladať v tom zmysle, že sa nevzťahuje na zmluvnú podmienku, ktorá oprávňuje predajcu alebo dodávateľa jednostranne posúdiť, či plnenie, ktoré prináleží spotrebiteľovi, bolo vykonané v súlade so zmluvou.

O trovách

76 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

1. **Článok 3 ods. 3 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, v spojení s bodom 1 písm. q) prílohy tejto smernice sa má vykladať v tom zmysle, že všeobecným spôsobom a bez ďalšieho preskúmania nekvalifikuje ako nekalú takú zmluvnú podmienku, ktorá nebola individuálne dohodnutá a ktorej zmyslom alebo účinkom je preniesť dôkazné bremeno v neprospech spotrebiteľa.**

2. **Článok 3 ods. 3 smernice 93/13 v spojení s bodom 1 písm. q) prílohy tejto smernice sa má vykladať v tom zmysle, že sa na jednej strane netýka podmienky, ktorej predmetom alebo účinkom je nechať spotrebiteľa oprávnene nazdávať sa, že je povinný plniť všetky zmluvné povinnosti, aj keď sa domnieva, že niektoré plnenia nie sú vymáhateľné, pretože táto podmienka nemá vzhľadom na uplatniteľnú vnútroštátnu právnu úpravu vplyv na právne postavenie spotrebiteľa, a na druhej strane sa týka podmienky, ktorej predmetom alebo účinkom je obmedziť výkon práva spotrebiteľa podať žalobu alebo iné opravné prostriedky, ak je dlžná suma určená prostredníctvom notárskej zápisnice, ktorá má dôkaznú silu a ktorá dovoľuje veriteľovi jednostranne a s konečnou platnosťou ukončiť spor.**

3. **Článok 5 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že nevyžaduje, aby predajca alebo dodávateľ poskytol doplňujúce informácie týkajúce sa podmienky, ktorá je formulovaná jasne, ale ktorej právne účinky možno určiť len prostredníctvom výkladu ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré nie sú predmetom jednotnej judikatúry.**

4. **Článok 3 ods. 3 smernice 93/13 v spojení s bodom 1 písm. m) prílohy tejto smernice sa má vykladať v tom zmysle, že sa nevzťahuje na zmluvnú podmienku, ktorá oprávňuje predajcu alebo dodávateľa jednostranne posúdiť, či plnenie, ktoré prináleží spotrebiteľovi, bolo vykonané v súlade so zmluvou.**

Podpisy